

Володимир Нікітін,

доктор культурології, консультант МЦПД

Якісна освіта. Проблеми рівного доступу

У №№ 38—39 за 2001 р. “ДШ” ми розпочали друкувати матеріали аналітичних досліджень, здійснених у рамках проекту МФ “Відродження” “Програма підтримки вироблення стратегії реформування освіти”. Продовжуємо тему розмови статтею, в якій розглядаються проблеми рівного та справедливого доступу до якісної освіти.

Метою дослідження в рамках проекту МФ “Відродження” “Програма підтримки вироблення стратегії реформування освіти” є визначення напрямів реформування системи освіти, що за рахунок забезпечення рівного та справедливого доступу до якісної освіти сприятиме реалізації сучасних та перспективних цілей трансформації суспільства в Україні. Основні завдання дослідження:

- визначити зміст сучасного розуміння проблем рівного та справедливого доступу до освіти та її якості освіти;
- провести аналіз сучасного стану доступу до освіти та вимірів її якості в Україні в контексті міжнародних вимог та світових тенденцій;
- визначити необхідні зміни в оцінюванні та створенні можливостей доступу до якісної освіти в Україні;
- розглянути альтернативи створення можливостей для рівного і справедливого доступу до якісної освіти в Україні;
- дати рекомендації для підготовки стратегічних документів щодо реалізації Національної Доктрини розвитку освіти України в XXI столітті.

Дослідження розбито на три етапи: аналіз стану справ, визначення проблем

та альтернатив їх вирішення та підготовка рекомендацій.

Вже завершено перший етап дослідження — аналіз стану справ — та визначено проблемні питання.

Дана публікація є викладанням теоретичної частини дослідження.

Проблема досліджень в контексті сучасних суспільних змін

Головна гіпотеза дослідження полягає в тому, що за умов суспільних трансформацій принципово змінюється поняття про якість освіти і суто кількісні виміри за існуючими показниками не дають реальної картини змін, що призводить до неадекватних управлінських рішень щодо розвитку освіти.

Основним у підході до вивчення питань про доступ до освіти та її якість є перенесення акцентів з пошуків оптимальних уніфікованих критеріїв, які були б придатні для системи адміністративного контролю, на визначення диференційованих критеріїв освітньої політики.

Проблема рівного та справедливого доступу до освіти є однією з найбільш акцентованих в останні роки в міжнародних документах з питань розвитку освіти.

Це можна пояснити великою соціальною вагою питання і значними розбіжностями в цілях між носіями різних груп суспільних інтересів.

Ці різні цілі характеризують два основних підходи — доступ до базових вмінь та знань, що визначають можливості все більшого числа людей мати забезпечене життя, та доступ до вмінь, знань і компетентностей високого рівня, що визначають можливості залучення груп людей, суспільств та держав до участі в світовому розвитку.

Міжнародні документи щодо рівного доступу до якісної освіти теж чітко розділяються на дві групи — такі, в яких розглядається проблема розширення доступу до базової освіти, і такі, в яких обговорюється питання доступу до сучасної освіти з метою розвитку людини та суспільства.

Аналіз цих та інших документів показав, що критерії оцінювання доступу до

освіти та особливо її якості, визначені відповідно до цих двох напрямів, суттєво відрізняються.

У рамках дослідження здійснено ретельне обстеження стану рівного доступу до якісної освіти у вимірах забезпечення та охоплення населення формами освіти та опрацьовано питання щодо сучасних чинників зміни критеріїв визначення якості.

В результаті ми маємо дві групи висновків — про досить високий рівень відповідності показників української освіти світовим вимогам до базової освіти для всіх та про необхідність встановлення нової системи оцінювання якості для виконання завдань розвитку суспільства.

Головний висновок: система оцінювання якості освіти та доступу до неї є основним інструментом трансформації її. В Україні зараз немає такої системи, яка була б адекватною стратегічним завданням трансформації суспільства, створення завдяки освіті умов інноваційного розвитку країни. Принципово неможливо управляти складною системою оцінювання доступу до освіти та її якості тільки засобами державного контролю та регулювання.

Створення реального й сучасного механізму оцінювання доступу до освіти та її якості, який би працював на реалізацію цілей і виконання завдань трансформації суспільства, можливе тільки за умови переходу від адміністрування до освітньої політики (тобто впровадження засобів публічної політики в управління) і відходу від директивного галузевого управління.

Два головних завдання дослідження були визначені на основі попереднього розгляду літератури з проблем рівного доступу до якісної освіти. По-перше, як підходити до проблеми рівного доступу? В тексті “Доктрини...”, як і в багатьох інших документах, питання про зміст словосполучення “рівний доступ до...” не обговорюється. Мабуть, її автори переконані, що всі розуміють “рівний доступ” однаково, отже, немає потреби це обговорювати.

Ми не можемо погодитися з подібним висновком, оскільки не існує

консенсусу щодо оцінювання освіти. Розуміння того, що є “рівним доступом”, залежить від суспільних цілей навчання та підходів, відповідно до яких їх формують. На жаль, обговорення поняття рівного доступу саме в цьому контексті не здійснюється і все зведено тільки до технічних питань чи декларування обов’язків держави.

Що мається на увазі? В Оксфордському словнику, в статі “Рівність” подано декілька різних підходів до тлумачення цього поняття:

— підхід, який спирається на ідею справедливості через визначення доречних причин (як зазначив Аристотель, флейту потрібно віддати флейтисту, а не купцю, бо флейтисту вона потрібніша), тобто, в сучасному тлумаченні, хто має однакові потреби, повинен отримувати й однакові послуги. В контексті нашої теми це означає: якщо ми визнаємо рівні права на освіту, то й освітні послуги повинні бути однакові, незалежно від здібностей чи можливостей;

— підхід, який спирається на ідею рівних можливостей. У Платоновій “Державі” подано теоретичне обґрунтування системи освіти, яка будується на тому, щоб дати однаково обдарованим та здібним дітям рівні шанси на здобуття нерівних позицій у суспільстві;

— підхід, який спирається на ідеї ліберальної рівності. Останню найлегше визначити як такий стан справ, за якого люди є однаково вільними для того, щоб займатися реалізацією визначених ними життєвих планів. Відтак, самим будувати для себе плани отримання освіти;

— підхід, який спирається на ідеї демократичної рівності. Цей підхід зосереджує свою увагу на іншому вимірі рівності: на можливості громадян брати участь в управлінні своїм суспільством як політична рівня. Тобто йдеться про рівний доступ до управління сферою освіти через децентралізацію та усупільнення;

— підхід, що ґрунтується на ідеї соціалістичної рівності. Відповідно до цього підходу “що стосується всіх — має вирішуватись всіма”, а на практиці це

призводить до боротьби з усіма проявами нерівності та встановлення жорсткого контролю за розподілом благ;

— підхід, орієнтований на питання гендерної та расової рівності. Ці підходи вже є більш частковими і акцентують увагу на боротьбі з історичними формами нерівності, які зараз долаються в розвинених суспільствах.

Критики ідеї рівності відзначають, що за забезпечення різних форм рівності доводиться платити певну ціну, наприклад, падінням ефективності виробництва. Цінність рівності майже завжди суперечить іншим цінностям, наприклад, свободи чи розвитку. Тому вибір робиться на користь першої чи останніх у конкретній історичній ситуації, а не є визначеним універсально.

Крім того, слушно зазначається, що рівність — це не один, а багато несумісних ідеалів.

Тобто без постановки суспільних цілей неможливо визначити підхід до проблеми рівного доступу.

У книзі Дебори Стоун “Парадокси політики” дуже добре показані різні виміри визначення рівності відповідно до різних підходів. Д.Стоун вважає, що *не існує простих визначень і оцінки рівності, а вони є об’єктом та результатом політичної боротьби.*

Вважатимемо, що до різних аспектів освіти треба застосовувати різні підходи й критерії рівності та виробляти різні механізми їх реалізації. Тобто потрібно мати політичний механізм визначення рівності, а не задовольнятися пошуками “об’єктивного” підходу до проблем рівності та якості, бо такі пошуки приводять до встановлення ще більшої нерівності з інших точок зору.

Зараз у суспільній свідомості в Україні домінує соціальний підхід до рівності і майже не виникає фундаментальне питання: “а до чого ми прийдемо в освіті та в суспільстві, коли будемо послідовно його дотримуватися?”

Точно така сама й ситуація з уявленням про якість освіти. Якість розуміється в традиційних рамках ідеї передачі знань через освіту, а не в рамках

інших вимірів — індивідуальних, суспільних, ринкових тощо. Існуюча система вимірів освіти та наявна статистика ґрунтуються на поширених підходах та реалізують їх.

Поняття освіченої людини в сучасному світі набуло нового сенсу. Освіченим є не той, хто багато знає, а той, хто має засоби співвіднесення того, що знає і вміє, зі своїми планами, ситуацією на ринку робочих місць, суспільними змінами. Для цього треба володіти специфічною технікою рефлексії й аналізу, що забезпечує власну орієнтацію і навігацію в соціальному світі.

Які зміни стались в Україні та світі, що вимагають трансформації освіти відповідно до нового розуміння проблем доступу до якісної освіти?

А) Україна стала демократичною, а це означає, що інтереси всіх прошарків населення стали легітимними та рівноправними, і державні інтереси, носіями яких є представники державних інституцій, є хоч і дуже впливовою, але тільки одна з груп інтересів. Батьки, корпорації, бізнес, суспільні об'єднання та партії, професійні союзи та педагоги, діти, національні угруповання, міжнародні організації — всі вони мають свої інтереси щодо освіти і відповідно свої критерії оцінювання її ефективності та визначення напрямів її розвитку. Суспільство та представники управлінської сфери цього ще до кінця не усвідомили, хоч положення про створення суспільно-державної системи управління зафіксовано в державних документах. Демократизація має певні наслідки для освіти:

— необхідна повна заміна закритих процедур вироблення політики в галузі освіти на публічні;

— необхідна зміна концепції ставлення до людей з обмеженими можливостями отримання освіти в сучасній системі освіти (інваліди, одинокі матері, в'язні): слід акцентувати увагу не на захисті (і відокремленні) та соціальній допомозі, а на спроможності їх інтегрування в нормальне суспільне життя через освіту та роботу. Зараз в Україні спробу реалізувати нову концепцію здійснює

університет “Україна”;

— необхідно до створення документів щодо розвитку освіти залучати носіїв усіх груп інтересів, тобто забезпечувати рівноправний доступ до управління освітою. Зараз реально тільки дві групи інтересів представлені під час розробки стратегічних документів — інтереси представників державного управління та педагогів;

— суспільна оцінка якості освіти має бути відкритою, прозорою і публічною і враховувати різні критерії оцінювання — з точки зору систем державного управління, місцевого самоврядування, професійних груп, рекрутингових фірм, батьків та учнів, корпорацій та бізнесових кіл тощо, тобто потрібно забезпечувати їх доступ до оцінювання якості освіти. Зараз навіть доступ до офіційної статистики утруднений, а крім того, існуюча статистика не відбиває багатьох конче необхідних для оцінювання якості освіти показників. Так, базовий показник якості освіти — в світі кар’єра випускників — зовсім відсутній у сучасних українських системах оцінювання;

— формування вміння жити в демократичному суспільстві повинно стати змістом освіти. Зараз українські школярі не мають доступу до цих форм та вмінь і в освіті багато в чому відтворюються форми та вміння тоталітарного суспільства. Здійснюються спроби за допомогою технічних засобів запровадити таку технологію освоєння демократичних умінь, як освітні ігри в демократичні інституції сучасного світу;

— в демократичному суспільстві децентралізація управління освітою є нормальним процесом, і в світі існує багато різних моделей та форм співвідношення державного та суспільного компонентів управління. В Україні процес децентралізації майже не відбувається, складнощі є із запровадженням навіть такої загально визнаної форми децентралізації, як університетська автономія.

Б) Українське суспільство стає відкритим у світі, а це означає, що

міжнародний освітній простір та ринки робочої сили стають чинниками розвитку освіти в Україні, а прийняття умов та правил входження до них є необхідністю і забезпечує доступ наших громадян до можливостей реалізувати свій освітній потенціал найкращим чином.

Відкритість має для української освіти такі наслідки:

— необхідність продовження роботи з узгодження форм документів про освіту з міжнародними стандартами;

— необхідність узгодження форм оцінювання якості навчання з міжнародними стандартами та входження до міжнародних баз даних організацій, які встановлюють рейтинги навчальних закладів;

— необхідність забезпечення надання відомостей про наших студентів до баз даних міжнародних рекрутингових фірм з метою їх використання на світових ринках робочих місць;

— необхідність створення відкритого інформаційного поля щодо вітчизняного та світового ринків освітніх послуг.

Майже всі ці умови треба створювати з нуля, бо радянська система освіти була закритою і регулювалась планово та централізовано.

В) Україна рухається до створення ринкової економіки, і це означає, що якість освіти визначається також ринковим шляхом через механізми конкуренції.

Впровадження ринкових відносин має такі наслідки для освіти:

— конкуренція через систему вмінь жити та працювати в ринковому середовищі повинна стати важливою складовою змісту освіти;

— держава повинна створити правила рівноправної конкуренції навчальних закладів всіх форм власності та слідкувати за їх виконанням;

— потрібно повернути українській системі освіти місце серед освітніх систем провідних країн, що надають освітні послуги іноземним громадянам, тобто стати конкурентоспроможними на міжнародному ринку освітніх послуг;

— потрібно врахувати зміни на сучасному ринку робочих місць: нормою

стають неповний робочий день, робота за короткотерміновими контрактами, паралельно в кількох місцях, виникає потреба опанувати весь час нові компетентності та вміння, працівники часто змінюють професійну орієнтацію. Це означає, що освіченою є людина, яка може управляти процесом набуття навичок, вмінь та компетенцій упродовж усього життя. Таке розуміння освіти змінює уявлення про доступ до сучасної освіти і поняття її якості, вимагає змін в організації педагогічного процесу, переходу від уніфікованої освіти до персоналізованої;

— неповний робочий день зумовлює розширення ринку супроводу вільного часу і освіта як спосіб змістовного використання вільного часу стає в світі все більш розповсюдженою. В такому розумінні вона має зовсім інші виміри якості.

Г) Україна визначила для себе інноваційний шлях розвитку і потребу опанування високих технологій як зміст суспільної трансформації. Реально постановка таких цілей в освіті означає забезпечення доступу до сучасних форм освіти, що характеризуються іншими критеріями оцінювання якості.

Наслідки впровадження процесу технологізації для освіти:

— змістом базової освіти стає функціональна технологічна грамотність, яка повинна доповнити функціональну грамотність індустріального суспільства. Це означає, що функціонально грамотним є той, хто вміє виконувати роботи в рамках технологій, бути користувачем технологічних приладів. Технологічна грамотність забезпечується за рахунок тренінгів, імітаційної роботи в технологіях, а не за рахунок вивчення тих чи інших предметів. Тобто, наприклад, введення предмета “Інформатика” в усіх школах майже ніяк не позначається на рівні грамотності в сфері інформаційних технологій. Без вирішення проблеми забезпечення функціональної технологічної грамотності в школах України про інноваційний шлях розвитку в сучасному глобальному світі неможливо й мріяти;

— проблема технологізації освіти актуальна й для вищої школи, бо в Україні від тоталітарної системи залишилась ідеологія уніфікованої освіти, тобто

використання подібних за структурою та змістом навчальних планів, у яких основою є передача знань предметним, теоретичним шляхом. Такий підхід добре спрацьовував там, де потрібно було готувати спеціалістів технічного профілю та дослідників, робота яких була базовою для індустріального суспільства. У світі проблему технологічної освіти для менеджерів, проектувальників, програмістів, технологів тощо вирішують за рахунок створення в університетських центрах шкіл бізнесу або управління з навчальним планом, спрямованим на вивчення case-study, проведення тренінгів та освітніх ігор, використання великої кількості різного роду практик. Результат навчання визначається рівнем компетентності у виконанні робіт, а не рівнем знань. Проблема технологізації освіти в Україні з цієї точки зору ще не ставиться, а реально через державний контроль за навчальними планами й не може вирішуватись;

— стратегії розвитку освіти повинні бути узгоджені з програмами розвитку науки та технологій. Зараз освіта за традиційною схемою планового господарства реально є окремою галуззю, і за відсутності Держплану слабо пов'язана з діяльністю та програмами функціонування інших галузей та відомств. Тобто немає вільної комунікації та горизонтальних зв'язків між сферами, що означає ускладнення надходження в освіту нових ідей та вимог;

— у світлі цих змін стає нагальним питанням про зміст та форми державних стандартів, які є основним регулюючим документом. Йдеться про невідповідність засобів стандартизації, притаманних індустріальному суспільству (основним об'єктом стандартизації є готовий продукт, тобто здійснюється уніфікація виробів. У контексті освіти це — типові навчальні плани та регулювання параметрів навчальних одиниць) та потребу впровадження стандартизації, притаманної технологічному суспільству (основний об'єкт — процедури вироблення продукту у контексті освіти це процедури визначення компетентності розробників навчальних планів, розробки та затвердження навчальних планів та програм, стандартних форм документів).

Виміри якості освіти як основа для постановки проблеми та визначення напрямів трансформації освіти

1. Визначення якісних функціональних рівнів освіти

У цьому розділі підсумовуються у вигляді схеми результати аналізу міжнародних документів та теоретичних розробок щодо розвитку освіти в аспекті відмінностей різних рівнів виконання суспільних завдань

Рівень, який забезпечує розвиток, тобто рівень підготовки сучасної еліти (історично 7-10% від кількості тих, хто отримує освіту)

Основні завдання:

Персоналізація освіти (тобто забезпечення спроможності використовувати світові освітні ресурси для підготовки людей до виконання унікальних та перспективних завдань, можливості самому формувати власну освітню траєкторію впродовж усього життя).

Глобальна технологізація освітньої інфраструктури (технічне забезпечення доступу до світових ресурсів).

Рівень освіти, який забезпечує відповідність вимогам програмних документів ЮНЕСКО щодо розвитку вищої освіти (4 і 5 рівні МСКО-97)

Основні завдання:

забезпечення відповідності вимогам сучасності (академічні свободи та інституційна автономія як базові принципи забезпечення належного рівня такої відповідності, зростаюча диверсифікація структур, форм та методів підготовки як прояв такої відповідності);

забезпечення якості (як складної багатоаспектної системи оцінювання та регулювання освіти, що включає якість викладання, підготовки та досліджень, яка залежить від якості персоналу, програм, підготовки студентів, інфраструктури,

навчального середовища, організації та управління, оцінювання діяльності);

інтернаціоналізація (за рахунок забезпечення здатності до міжнародних зв'язків та співпраці, використання загальноновизнаних стандартів).

Мінімальний базовий рівень освіти за вимогами Дакарських рамок діяльності, тобто рівень забезпечення грамотності для всіх (рівні 2-3 МСКО-97)

Основні завдання:

розширення діяльності з захисту і розвитку дітей дошкільного віку;

універсалізація початкової освіти;

поліпшення результатів навчання;

зниження рівня неграмотності дорослих;

розширення послуг базової освіти а також навчання підлітків та дорослих;

прискорене опанування індивідуальних і сімейних знань і навичок, необхідних для підвищення життєвого рівня.

Тобто можна зробити припущення, що освітня політика щодо різних функціональних рівнів принципово різна — від жорсткого контролю та відповідальності за рівень грамотності населення до концентрації різних суспільних та міжнародних ресурсів для підтримки розвитку освіти. Це припущення дає підстави для такого висновку: продовження політики уніфікації оцінювання якості (яка добре відповідає завданню універсалізації початкової освіти та поширення базової освіти на всіх дітей) виключає не тільки розвиток, але й відповідність сучасним вимогам стандартів підготовки спеціалістів.

2. Зміна підходу до якості відповідно до інтересів у рамках освітньої політики

Учасники політичного процесу	Інтереси учасників
Суспільна еліта	Розвиток суспільства та місце країни в світі. Основний критерій оцінювання якості — забезпечення можливостей для прискореного розвитку суспільства та країни, виховання національної еліти
Уряд, міністерства та відомства	Забезпечення прийняття політичних рішень та розробки інструментів їх втілення. Основні критерії оцінювання якості — виконання стратегічних завдань для Уряду та керованість системи освіти для апарату
Професійні групи	Збереження своєї професійної справи, соціального статусу та поширення впливу. Основний критерій оцінювання якості — відповідність прийнятим професійним нормам
Бізнес	Залучення інвестицій, отримання прибутку від фінансування окремих проектів. Основний критерій оцінювання якості — здатність випускників розвивати бізнес, розвиток ринку освітніх послуг
Навчальні заклади	Підвищення конкурентоспроможності закладів у боротьбі за державні ресурси або на ринках освіти та праці. Основний критерій оцінювання якості — місце в різного роду рейтингах
Національні групи	Збереження національних традицій, мови.

	Основний критерій оцінювання якості — достатнє для виконання завдань збереження, роль національних інтересів в освіті
Батьки, громадськість, молоде покоління	Доступність якісної освіти, включення нового покоління українців у світові економічні та культурні інтеграційні процеси. Перспектива стабільності, добробуту в країні, у регіоні. Основний критерій оцінювання якості — ефективність затрат батьків та молоді на досягнення соціального успіху в житті
Люди з обмеженою можливістю доступу до освіти (інваліди самотні матері, сироти військові тощо)	Повноцінна інтеграція у суспільне життя та збереження можливостей соціальної кар'єри. Основний критерій оцінювання якості — індивідуалізований підхід до включення в освітні процеси
Жінки та чоловіки	Відповідність системи освіти вимогам сучасного розуміння гендеру

Ця таблиця демонструє, які виміри та критерії оцінювання якості освіти, обумовлені різними інтересами, в демократичному суспільстві повинні бути легітимними під час здійснення освітньої політики

3. Тенденції та теоретичні проблеми оцінювання рівного доступу до якісної освіти

За фундаментальним припущенням, яке ми пропонуємо, напрям змін залежить від засобів оцінювання цих змін — хто, як і через що оцінює.

Загальна історична картина зміни форм оцінювання виглядає так:

за останні декілька десятиліть оцінювання ефективності та якості діяльності пройшло такі етапи: універсальні критерії (істинність); внутрішньо професійні критерії використання продуктів оцінювання в самій освіті); суспільна практика оцінювання (інтегральна характеристика ефективності, яку складають на основі багатьох оцінок, отриманих із різних позицій); аналіз наслідків і випереджальне оцінювання (оцінювання ефективності та результативності діяльності стає важливим інструментом управління проектами і програмами розвитку).

Чинником розробки методів оцінювання ефективності наукових досліджень можна вважати нові роль та функції держави в демократичному суспільстві. Переосмислення завдань уряду в розвинених демократіях призвело до появи нових — інтелектуальних, комунікативних, інформаційних — інструментів управління процесами суспільної трансформації, які прийшли на зміну методам директивного втручання держави у справи суспільства. За таких умов якість досліджень, аналітичних і наукових розробок та критерії їх оцінювання для освіти набувають стратегічно важливого значення.

Оцінювання розвитку форм підготовки та освіти взагалі не може ґрунтуватися тільки на вузько професійних критеріях для визначення напрямів реформування, а повинне бути вписано в ширший соціальний контекст — реалізація продуктів на світових ринках інтелектуальних послуг, роль їх у процесах суспільної трансформації тощо.

Тобто оцінювання доступу до якісної освіти є інструментом та змістом освітньої політики.

Схема 1.

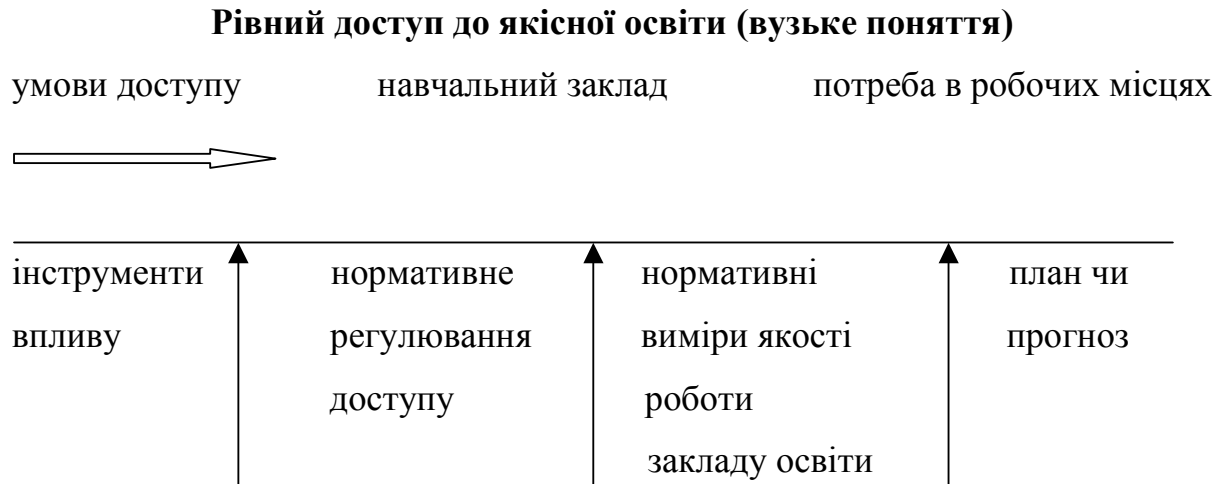

Схема 2.

Схема 4.2. Рівний доступ до якісної освіти (широке поняття)

Освітня політика є основою державно-громадської системи управління на відміну від директивної.

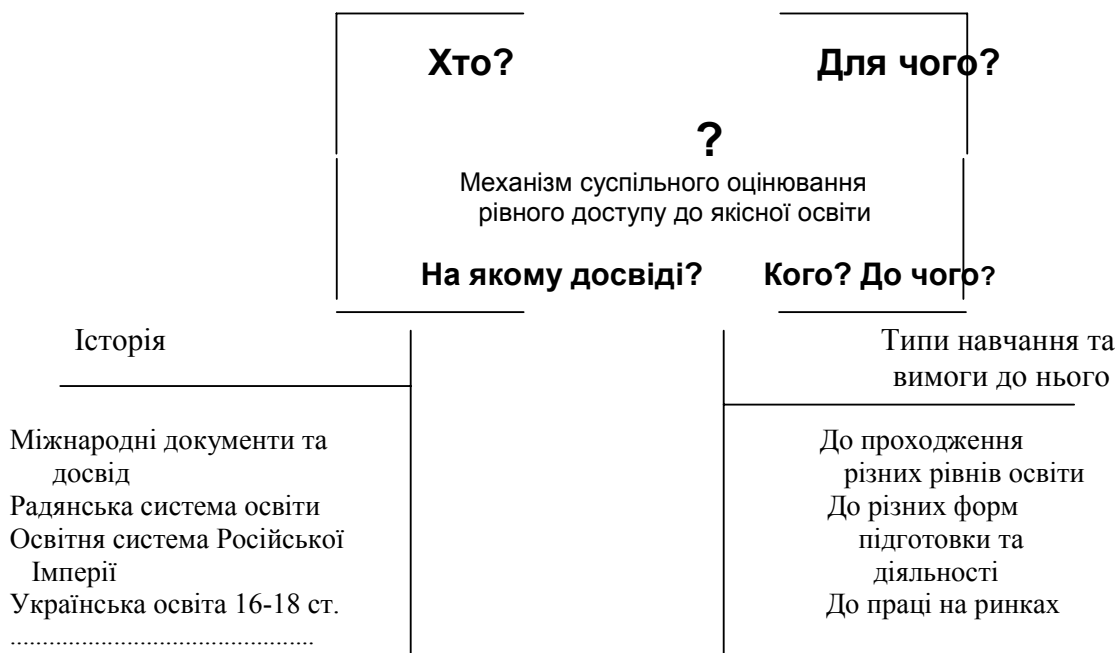
Складові частини освітньої політики щодо управління доступом до якісної освіти

Держава
Бізнес
Муніципалітети
Батьки
Молодь
Люди з обмеженими
Можливостями
Національна еліта
Національні групи
Жінки
Професійні групи
Навчальні заклади

Напрямки
трансформації
суспільства
Доктрина та
стратегії
розвитку освіти
Державні
нормативні акти
Окремі проекти
та програми
розвитку освіти

Групи інтересів або суб'єкти
освітньої політики

Напрямки трансформації
освіти

Постає питання – чи можливо створити оптимальну інструментальну систему управління якістю та доступом для виключно державної системи управління такою складною системою відносин, чи ця оцінка створюється дією механізму взаємовідносин усіх груп інтересу?

В результаті треба визначити, що система оцінювання якості та доступу є основним інструментом трансформації освіти. В Україні зараз немає такої системи, яка б була адекватна стратегічним завданням трансформації суспільства, створення за рахунок освіти умов інноваційного розвитку країни.

Наприкінці треба зауважити, що проблема рівного та справедливого доступу в останні роки є одною з найбільш акцентованою в міжнародних документах про розвиток освіти.

Це можна пояснити великою соціальною вагою питання для всіх країн в умовах глобалізації в чому суспільний зміст забезпечення рівного доступу до якісної освіти?:

- для світової спільноти та міжнародних організацій – це інвестиції в світовий порядок та мир через запобігання соціальних конфліктів викликаних зростаючою нерівністю та бідністю більшості країн, розширення бази вибору кваліфікованої робочої сили для програм та проектів розвитку, підвищення спроможності населення до споживання для світового виробництва та торгівлі;
- для держави – це забезпечення достойного місця в світі через вплив на розвиток, підвищення ВВП та накопичення людського капіталу, підвищення рівня безпеки;
- для суспільних груп – це засіб підвищення соціального впливу;
- для індивідів – це засіб забезпечити можливості соціального зростання та вибору форм життя та роботи.

Ці різні цілі можливо віднести до двох основних підходів – доступ до базових вмінь та знань, що визначають можливості включення все більшого числа людей до забезпеченого життя та доступ до вмінь та знань, що визначають можливості включення груп людей, суспільств та держав до участі в світовому розвитку і це різні конфліктні підходи. Тому рішення про доступ та якість треба приймати вважаючи на суспільні цілі і через суспільне обговорення в рамках публічної політики.